

Hovedoppgave tema 1, IKT – Sosiale medier

Innholdsfortegnelse

<i>Refleksjon</i>	1
<i>Innledning</i>	2
<i>Sosiale medier</i>	2
<i>Personvern og lovverk</i>	3
<i>Mobbing i sosiale medier</i>	3
<i>Muligheter med sosiale medier</i>	4
<i>Avslutning</i>	5
<i>Referanseliste</i>	6

Refleksjon

Gjennom denne oppgaven har jeg samarbeidet i gruppe med 3 andre studenter. Her har vi benyttet oss av Facebook og Messenger for kunne snakke sammen og dele dokumenter. Sammen har vi drøftet oppgaveteksten, problemstilling, kilder og lest gjennom ferdig tekst hvor vi har gitt hverandre tilbakemeldinger. Det har vært nyttig å få andres input i prosessen. Jeg opplevde at mulige misforståelser ble unngått og at kvaliteten på det ferdige produktet ble høyere. Det er fort at man blir blind på noe man har jobbet med over lengre tid, og da er det alltid lurt å få noen andre til å se over teksten, både med tanke på formulering og en helhetlig flyt i oppgaven. Da kan man også fått avklart mulige uklarheter i oppgaven. Messenger er et sosialt medie jeg ofte benytter meg av på fritiden, og å det er for meg meningsfullt å bruke dette mediet i denne prosessen. Dette er noe jeg har lett tilgjengelig med app på mobilen og varsler på PC uten å være inne på nettleseren. Det gir muligheter til rask respons på eventuelle ting som kommer opp.

Barn og unges mediebruk – en arena for læring?

Innledning

Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å undersøke hvordan jeg som lærer kan bidra til bevisstgjøring rundt bruk av sosiale medier hos elevene. Sosiale medier blir ifølge Redd barna en stadig større del av elevers hverdag hvor det i 2016 var registrert at nesten 80% av 9-16 åringer bruker sosiale medier (Redd barna). Det er derfor avgjørende at jeg som lærer har satt meg inn i dette slik at jeg er i stand å møte elevenes behov for å sørge for bevisst bruk av sosiale medier. Min problemstilling i denne oppgaven er derfor «Hvordan kan jeg som lærer bidra til å skape en bevissthet hos elevene rundt bruk av sosiale medier.» Med dette mener jeg hvordan jeg kan gjøre elevene bevisste på hva sosiale medier er, hva dette innebærer og hvilke muligheter det gir.

Sosiale medier

Hva er sosiale medier? Ifølge Ida Aalen er sosiale medier et sekkebegrep uten noen anerkjent definisjon. Hun trekker frem to trekk som hun mener er avgjørende. I sosiale medier er det ikke et klart skille mellom avsender og publikum, hvor de samme menneskene både kan produsere og konsumere. Sosiale medier legger også til rette for mange-til-mange-kommunikasjon (Aalen, 2015, s. 6). Store norske leksikon definerer sosiale medier som «nettsider og apper som tilrettelegger for å skape og dele innhold, og å delta i sosiale nettverk.» (Aalen & Enli, 2018).

«Når vi fremstiller oss selv i sosiale medier, håper vi å påvirke hvordan andre ser på oss. Men dette går også andre veien. Når vi vet at andre ser på oss, begynner vi også å se på oss selv med et blikk utenfra.» (Aalen, 2015, s. 66). Sosiale medier vil altså påvirke oss og hvordan vi ser på oss selv. Schurgin O'Keeffe, Clarke-Pearson og Council on Communications and Media skriver at grunnet barns begrensede evne til å regulere sine egne valg og at de lettere kan bli påvirket av gruppepress, gjør de mer utsatt når de benytter seg av sosiale medier. Mobbing, grupperinger og seksuell eksperimentering er ifølge dem noe som hyppig oppstår gjennom bruken av sosiale medier. Dette har introdusert nye utfordringer som nettmobbing og utfordringer rundt personvern (Schurgin O'Keeffe, Clarke-Pearson & Council on Communications and Media, 2011, s. 1). Medietilsynet presenterer at det i 2018 kom nye

personvernregler som gjør at de fleste sosiale medier nå har en 13-årsgrense som vilkår for å opprette en profil. Mange barn bruker på tross av dette sosiale medier som har høyere aldersgrense enn egen alder, ved at de utgir seg for å være eldre enn det de er. De vil da bli behandlet som om de er eldre, hvor de kan møte innhold de ikke er modne nok til å forstå. Det er en rekke ting som man som voksen bør snakke med barna om før de tar i bruk sosiale medier. Dette er blant annet hvorfor aldersgrensen er satt og hvorfor det eksisterer ulike grenser. Hva slags oppførsel som er greit og hva som ikke er greit, for eksempel med tanke på kommentarer og liknende. Hvis man skal dele bilder eller videoer er det viktig å spørre om tillatelse hvis dette involverer andre personer, og eventuelt fjerne innholdet umiddelbart om personer involvert ber om dette. Man skal også gjøre de bevisste på dette med personvern og privatliv og lover og regler (Medietilsynet). Dette vil jeg gå mer inn på i neste avsnitt.

Personvern og lovverk

«I personopplysningsloven § 5 fremgår det at samtykke til å behandle opplysninger om barn under 13 år kun er gyldig dersom det er avgitt eller godkjent av barnets foresatte når formålet med behandlingen er å tilby informasjonssamfunnstjenester.» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019). Datatilsynet forteller at om man skal publisere eller dele bilder eller film der personer er involvert, må man forholde seg til personopplysningsloven. For å kunne dele bilder eller film av andre må det på forhånd ha blitt gitt en frivillig og informert samtykke før det eventuelt publiseres. Dette gjelder uansett om man selv har tatt bildet eller filmen, eller om man bruker et bilde noen andre har tatt. For eksempel må en skole innhente samtykke fra alle elever som er fotografert på et skolebilde, før det eventuelt publiseres. En person under 15 år må få samtykke fra foresatte. Brudd på disse reglene kan være straffbart (Datatilsynet, 2019).

Mobbing i sosiale medier

Aalen hevder at livene våre speiler seg i sosiale medier, og at da vil man også finne mobbing og andre konflikter der. «Når hele skoletrinn er Venner på Facebook eller følger hverandre på Instagram, får konflikter og mobbing et større publikum. Mange av dem som er vitner til en konflikt, er ikke personlig involvert i konflikten. Er man ikke selv rammet, kan man la seg friste til å behandle intrigenes nærmest som en form for underholdning (...). For dem som er

involvert i konflikten, er det ingenting underholdene ved det økte publikummet.» (Aalen, 2015, s. 99). Hun skriver videre at tradisjonell mobbing, altså ikke via det digitale, er to-tre ganger vanligere enn digital mobbing. De som mobber tradisjonelt mobber ofte også digitalt. Mens tradisjonell mobbing vanligvis kun skjer i skoletiden, skjer digital mobbing døgnet rundt. Den oppstår altså hyppigere, men er på tross av dette vanskeligere å oppdage. Mange som blir mobbet digitalt vet ikke hvem som står bak mobbingen. Den digitale mobbingen kan skje på ulike nettverk, avhengig av hvor de involverte sosialiserer seg. Den har en helt annen varighet og et helt annet spredningspotensial enn tradisjonell mobbing grunnet av bilder, videoer eller liknende kan spres videre selv om mobberen har stoppet. Digital mobbing oppleves for mange verre enn tradisjonell mobbing, grunnet mulighetene man har med for eksempel spredning av bilder og liknende til et stort publikum (Aalen, 2015, s. 99 – 105).

Ovenfor har jeg presentert ulike faktorer jeg som lærer bør være bevisst på i arbeid med elever. Allerede fra småskolen bør man jobbe med medmenneskelighet og mobbing, men som tallene fra Redd Barna viser, blir selve bevisstgjøringen rundt sosiale medier mest relevant på mellomtrinnet. Bruk Hue er et eksempel på en nettressurs der man kan finne opplegg til undervisning på bevisstgjøring rundt sosiale medier. Her finner man for eksempel et opplegg som presenteres slik «I «Sladrehank» følger elevene en interaktiv historie om en video som blir spredt, nettmobbing og utestenging. Elevene skal blant annet chatte på vegne av karakterene i historien, ta stilling til hva som er mobbing, oppleve hvordan noe som er ment som en spøk kan utvikle seg til noe mer alvorlig og ikke minst; sette seg inn i situasjonen til noen som føler seg utestengt.» (brukhue.no). Dette opplegget åpner for klasseromssamtaler med viktig refleksjon rundt sosiale medier.

Muligheter med sosiale medier

Som lærer er det også viktig at man bevisstgjør elevene hvordan sosiale medier for eksempel kan benyttes som et verktøy for dem i skolesammenheng. Skoler har ofte også en form for sosialt media som de benytter seg av, som for eksempel Fronter, Canvas og Skooler. Grunnet at Skooler er et verktøy jeg har observert at har blitt benyttet på samtlige praksisskoler jeg har vært på, ønsker jeg å undersøke dette nærmere. På sine nettsider presenteres det at Skooler er et læringsverktøy som skal gi skolen et pedagogisk løft der foresatte, lærere, elever og teknologi knyttes sammen. Skoolers visjon er å gjøre skolehverdagen enklere for elever,

foreldre, lærere og skoleledere. Dette er et program som er integrert i Office365 slik at mest mulig skal være samlet på et sted. Som lærer kan man drive pedagogisk planlegging, opprette og distribuere oppgaver, gjennomføre vurderingsarbeid og kommunisere med elever og foresatte (skooler.com, 2018).

Sosiale medier gir ypperlige muligheter for at elevene kan kommunisere utenom skoletiden. Ifølge Aalen er sosiale medier med på å øke vår sosiale kapital, grunnet at vi er i stand til å ha flere bekjente, nettopp gjennom sosiale medier. Sosial kapital handler om de ressursene vi har tilgang til gjennom våre relasjoner. Sosiale medier kan også bidra til økt sosial støtte, som innebærer det man gjør for å hjelpe og støtte hverandre. For å kunne få sosial støtte er man avhengig av sosial kapital. Informasjonsmessig sosial støtte er en form for sosial støtte som kan fungere bedre gjennom sosiale medier enn i ansikt-til-ansikt. For eksempel ved å stille et spørsmål gjennom sosiale medier, vil dette kunne bli sett av flere mennesker raskere, noe som øker sjansene for et godt svar (Aalen, 2015, s. 127 – 132). I en artikkel hevder Aalen at kommunikasjon i sosiale medier også har en helt annen varighet. Det innebærer at det som blir kommunisert blir lagret og kan bli sporet opp og lest gjentatte ganger over tid. «Mens man før måtte gå inn for å ta vare på ting og huske det, må man i dag anstrenge seg for å glemme ting.» (Aalen, 2013).

Avslutning

«Hvordan kan jeg som lærer bidra til å skape en bevissthet hos elevene rundt bruk av sosiale medier.» Først og fremst er det essensielt at jeg som lærer har nok kunnskap og holder meg oppdatert med tanke på sosiale medier. Det vil trolig bli en stadig større del av elevers liv, og det ville vært tankeløst av meg å ikke inkludere dette i undervisningen. Det er viktig at elevene kan være godt rustet i møte med det digitale, også på fritiden sin. Noe av ansvaret for å sørge for dette ligger hos lærere. I fagfornyelsen forteller de om at det elevene lærer skal være relevant og at samfunnet endrer seg med ny teknologi, ny kunnskap og nye utfordringer. «Vi trenger barn og unge som reflekterer, er kritiske, utforskende og kreative.» (Utdanningsdirektoratet, 2018). Under overordnet del finner man «Folkehelse og livsmestring». Her står det blant annet «Folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg.» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 12). For å kunne nå

Mina Sofie Lund

dette målet er vi nødt til å inkludere læring og bevisstgjøring rundt sosiale medier, grunnet at dette er en stor del av elevenes hverdag.

Referanseliste

Aalen, I. (2015). *Sosiale medier*. Bergen: Fagbokforlaget.

Aalen, I. (2013). *Å vokse opp i sosiale medier*. Hentet fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/a-vokse-opp-i-sosiale-medier/>

Barneombudet. (Hentet 26.02.20). *Sosiale medier*. Hentet fra <https://barneombudet.no/dine-rettigheter/til-en-meningsfull-fritid/sosiale-medier/>

Brukhue. (Hentet den 27.02.20). *Sladrehank*. Hentet fra <https://brukhue.no/undervisningsopplegg/sladrehank/>

Datatilsynet. (Hentet den 26.02.20). *Deling av bilder*. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/internett-og-apper/bilder-pa-nett/>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2019). *Ny personopplysningslov*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/personvern/ny-personopplysningslov/id2340094/>

Medietilsynet. (Hentet 26.02.2020). *Sosiale medier*. Hentet fra https://medietilsynet.no/barn-og-medier/sosiale-medier/#anchor_1075

Redd barna. (Hentet 26.02.2020). *Sosiale medier*. Hentet fra <https://www.reddbarna.no/vaart-arbeid/barn-i-norge/nettvett/barn-og-digitale-medier/sosiale-medier>

Schurgin O'Keeffe, G., Clarke-Pearson, K & Council on Communications and Media Pediatrics. (2011). The Impact of Social Media on Children, Adolescents, and Families. *Pediatrics*. 127 (4). 800-804; DOI: <https://doi.org/10.1542/peds.2011-0054>

Mina Sofie Lund

Skooler. (2018). *Om oss*. Hentet fra <https://skooler.com/no/om-oss/>

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>